Vastauksen antaminen valtuustoaloitteeseen Tuusulan metsien suojelun lisäämiseksi

Kuntakehityslautakunnan PJ-palaveri

12.10.2026

8.6.2026 valtuustoaloite Tuusulan metsien suojelun lisäämiseksi

”Tuusula asettaa tavoitteeksi suojella pysyvästi vähintään 10 % kunnan omistamasta metsäpinta-alasta luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja valmistelee tarvittavat toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi. Jos kunnan metsissä on tämän määrän ylittävä osuus luonnonarvoiltaan arvokkaita metsiä, ml. Metso-ohjelman kriteerit täyttäviä, nekin suojellaan. Prosenttiosuuteen lasketaan mukaan myös kunnan taseesta esimerkiksi Metsähallitukselle suojelutarkoituksessa siirtyneet metsäalat. Tällä toimenpiteellä kunta vastaa aikamme suuriin ympäristöhaasteisiin, turvaa tulevien sukupolvien elinolosuhteita ja lisää nykyisten asukkaiden viihtyvyyttä.”

Tuusulan kunnan omistamat luonnonsuojelualueet

- METSÄÄ noin 937,6 hehtaaria
- PUISTOMETSÄÄ noin 470 hehtaaria
- LUONNONSUOJELUALUEITA noin 130 hehtaaria
- Kunnan omistamista metsistä (1407,6) suojeltu 9,2 %
- VRT koko kunnan pinta-alasta suojeltu 1,2 %, mikä on pieni luku
- Uudella maalla suojeltu noin 4 % pinta-alasta – tavoite 10 %
- Etelä-Suomessa luonnonsuojelualueita on liian vähän – lisää tarvittaisiin, jotta eteläsuomalainen luonto saataisiin säästettyä jälkipolville

LUONNONSUOJELUALUEEN PERUSTAMINEN (luonnonsuojelulaki 47 §)

Kunta tekee päätöksen luonnonsuojelualueen perustamisesta

- Jos alue on kaavassa varattu luonnonsuojeluun (käyttötarkoitusmerkintä SL **kuntakehityslautakunta** päättää suojelusta (hallintosääntö 1.1.2026)
- Jos alueen käyttötarkoitus kaavassa ei ole suojelu, **kunnanhallitus** päättää suojelusta (hallintosääntö 1.1.2026)

Kun päätös suojelusta on tehty, **maankäyttöpäällikkö** hakee aluetta suojeluun elinvoimakeskukselta

Kunnan omistamille luonnonsuojelualueille tehdään yleensä hoito- ja käyttösuunnitelma, jonka mukaan aluetta hoidetaan. **Viherpalvelut** on HELMI-rahoituksen avulla laatinut kunnan omistamille luonnonsuojelualueille hoitosuunnitelmat ja kunnostanut luonnonsuojelualueita (vieraslajien poistaminen, kuusien poistaminen lehdoista, lahopuun muodostaminen)

METSO-ohjelma – vapaaehtoinen suojelu

- METSO-ohjelmasta on mahdollisuus saada korvausta luonnonsuojeluun: kunta hakenut ja saanut METSO-rahoitusta usean kohteen suojeluun
- Rahaa vähän jaossa: kunta ei välttämättä saa rahoitusta, kunnan saama korvaus puolet siitä, mitä yksityinen maanomistaja saa
- METSO-kohteet
  - Lehdot
  - Monimuotoisuudelle merkittävät kangasmetsät
  - Monimuotoisuudelle merkittävät suot
  - Vesistöjen lähimetsät
  - Metsäluhdat ja tulvametsät
  - Metsäiset kalliot, jyrkänteet, louhikot
  - Kalkkikallioiden ja ultraemäksisten maiden elinympäristöt
  - Harjujen paahdeympäristöt
  - Puustoiset perinnebiotoopit
  - Maankohoamisrannikon monimuotoisuuskohteet

SELVITYS KUNNAN OMISTAMISTA ALUEISTA LUONNONSUOJELU-ALUEIKSI TAI NIITÄ TÄYDENTÄVIKSI OECM-ALUEIKSI

- Talousarvioesityksessä vuodelle 2027 tavoite laatia **selvitys kunnan omistamista alueista, joilla on edellytyksiä luonnonsuojelualueiksi sekä niitä täydentäviksi OECM-alueiksi** (Other Effective Area-Based Conservation Measures).
- Tavoitteena tunnistaa luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita alueita sekä kehittää kunnan suojelualueverkostoa pitkäjänteisesti.
- Toimenpiteet tukevat Euroopan unionin biodiversiteettistrategian tavoitteita
  - vuoteen 2030 mennessä vähintään **30 prosenttia** maa- ja vesialueista tulee olla suojelun tai muiden tehokkaiden alueperusteisten luonnon turvaamiskeinojen (OECM) piirissä
  - Vähintään **10 prosenttia** tiukan suojelun piirissä (=luonnonsuojelualueet)

HUOM! 10 % tiukan suojelun tavoite sisältyy osaksi 30 %:n kokonaistavoitetta, eikä tule sen päälle.

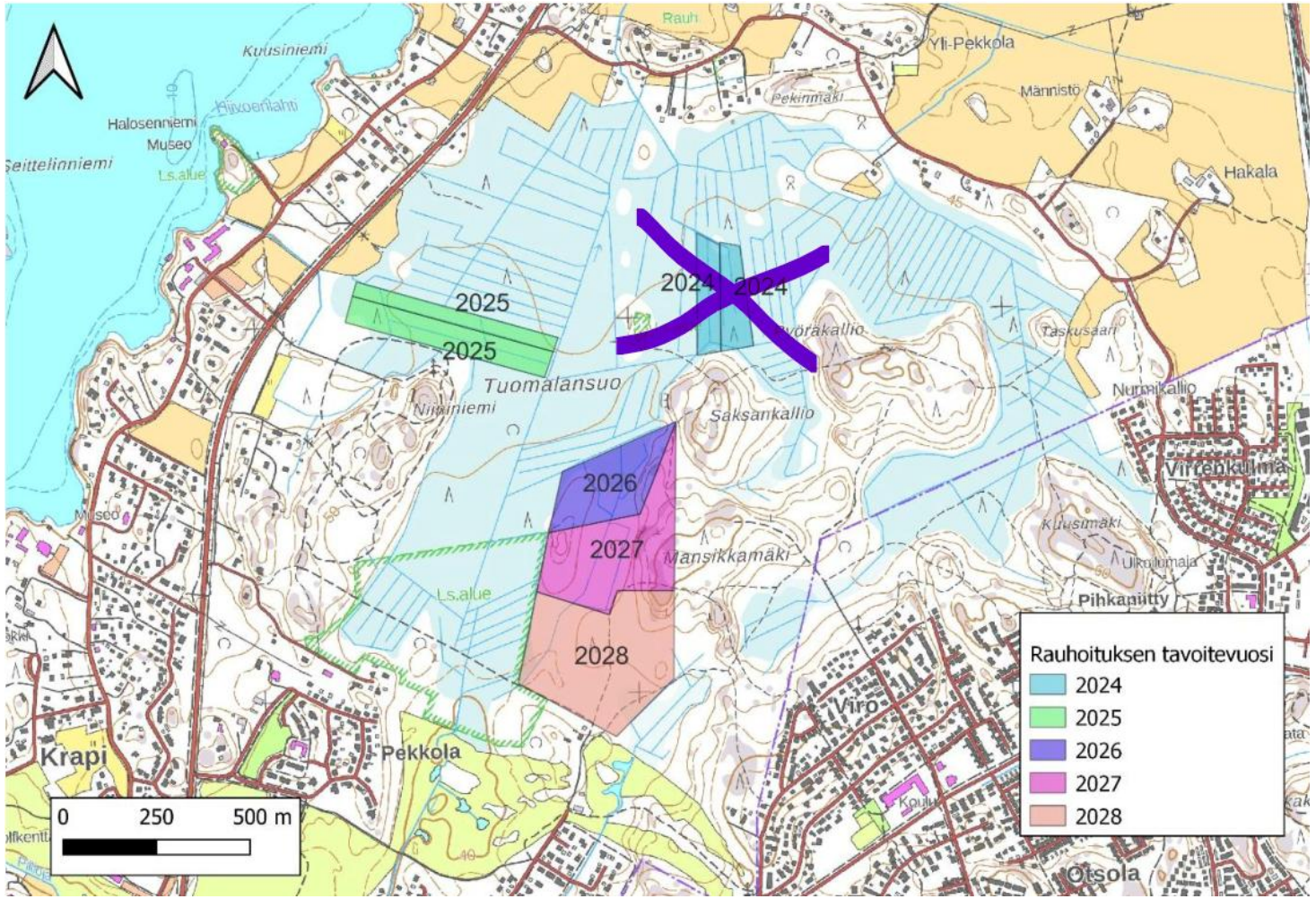
Mikä on OECM-alue?

- Luonnon monimuotoisuutta tukevat alueet (**Other Effective Area-Based Conservation Measures**)
- Muita kuin varsinaisia luonnonsuojelualuita - alueella voi olla myös muita käyttötarkoituksia
- **Ympäristöministeriö hyväksyy OECM-alueet** ja raportoi ne kansainvälisiin tilastoihin tiukasti suojeltujen alueiden kanssa
- Kunnan omistamista alueista OECM-alueiksi sopivia voisivat todennäköisesti olla
    - ✓ Yleiskaavan V-, VL- ja MY-alueet ja maisema-alueet
    - ✓ Puistometsät
    - ✓ Kaavojen, sl- ja luo-rajaukset
    - ✓ Laitumet: uusperinnebiotooppien muodostaminen
    - ✓ Niityt
    - ✓ Ekologiset yhteydet (jos selkeästi rajattavissa, yhteys turvaa merkittäviä luontoarvoja, alueen käyttö ja hoito säilyttävät luontoarvot pitkäjänteisesti, suojelu tai hoito perustuu päätöksiin, sopimuksiin tai lainsäädäntöön).
    - ✓ Keinokosteikot ja hulevesialtaat, joissa luontoa voi hoitaa monimuotoiseksi

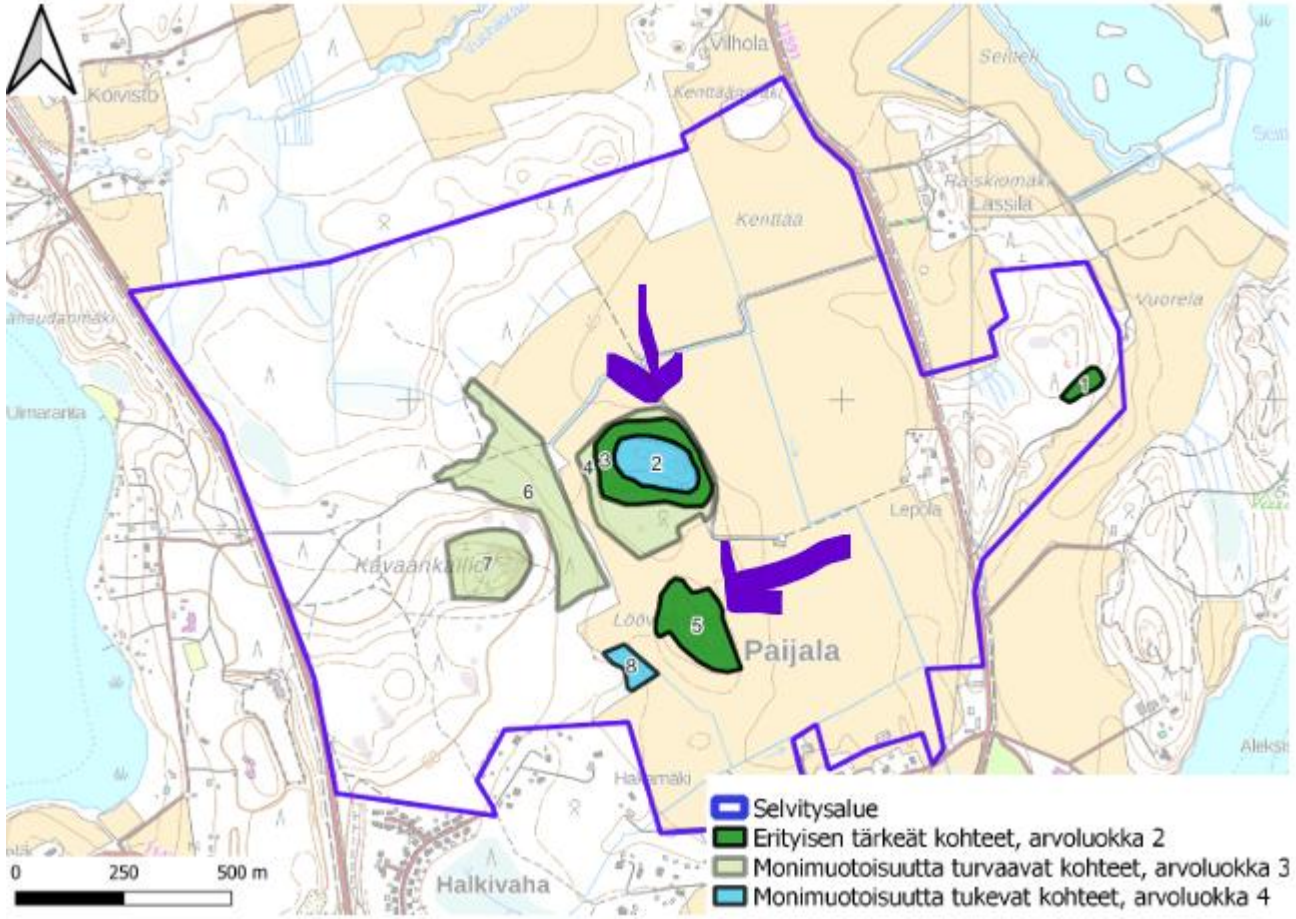
Tuomalan suon rauhoitusalueet

KUNNANHALLITUKSEN PÄTÖS 9.2.2024

- vuonna 2026 haetaan rauhoitusta kiinteistölle 858-415-6-55 yhteensä 5,1 hehtaaria
- vuonna 2027 haetaan rauhoitusta kiinteistölle 858-415-6-42 yhteensä 8,4 hehtaaria
- vuonna 2028 haetaan rauhoitusta kiinteistölle 858-451-6-43 yhteensä 12,2 hehtaaria

Halkivahan METSO-kohteet

VALMISTELUSSA

- Löytynkallio 7 hehtaaria
- Löövinkallio 2,5 hehtaaria

- Metsäsaarekkeet pellon keskellä ovat usein luonnon monimuotoisuuden kannalta varsin arvokkaita, vaikka ne olisivat pinta-alaltaan pieniä
- Löytynkallio ja Löövinkallio metsälehmuslehtoja

KAAVA SUOJELEE MYÖS

Kaavasuojelu

- SL-käyttötarkoitusmerkintä esim. yleiskaava 2040 SL-1 –merkintä
- Ominaisuusmerkintä luo, sl, ge

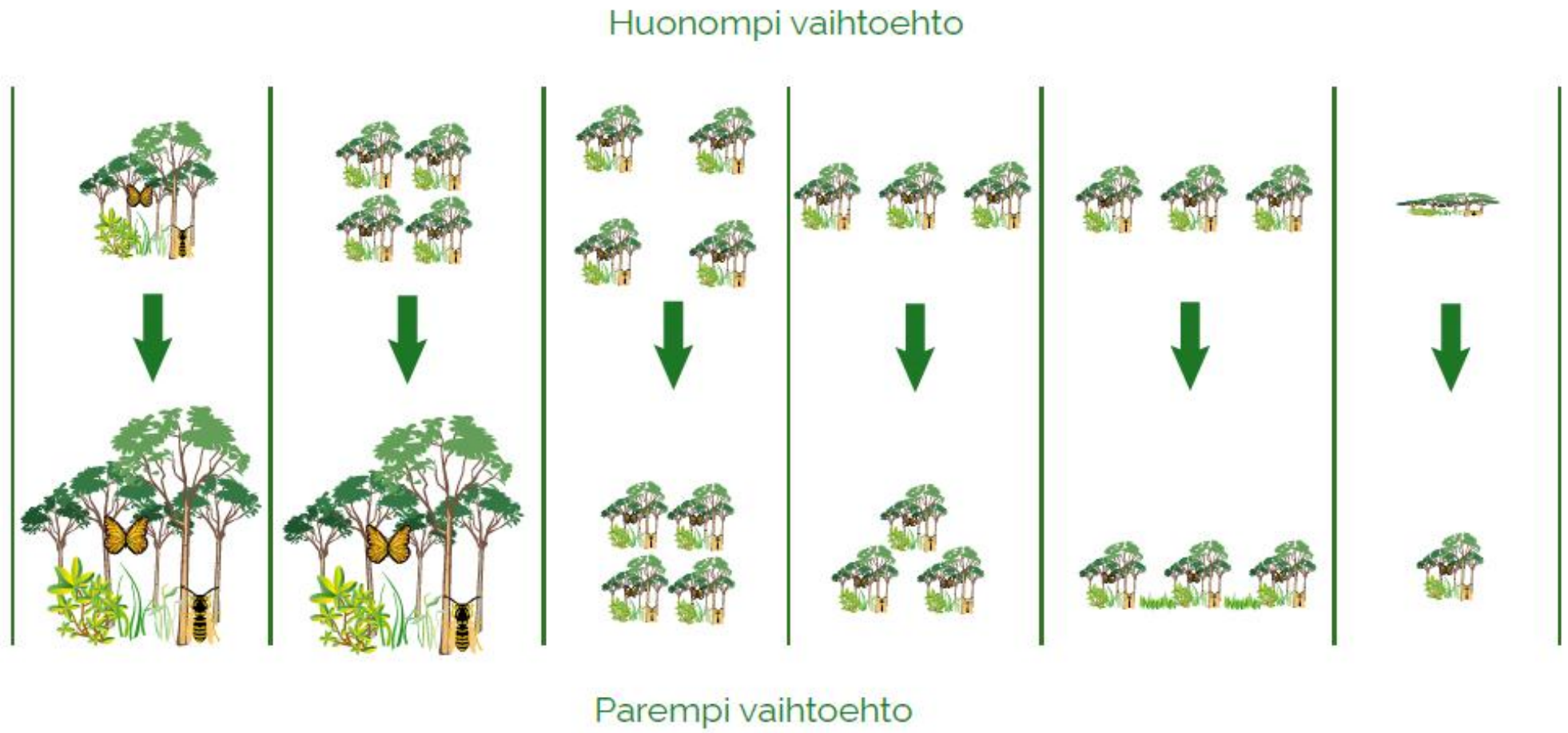
Ominaisuusmerkintää käytetään käyttötarkoitusmerkinnän päällä osoittamaan osa-alueiden erityisominaisuuksia, joiden säilyttäminen halutaan turvata

Natura-alueet - EU:n suojeluohjelma:

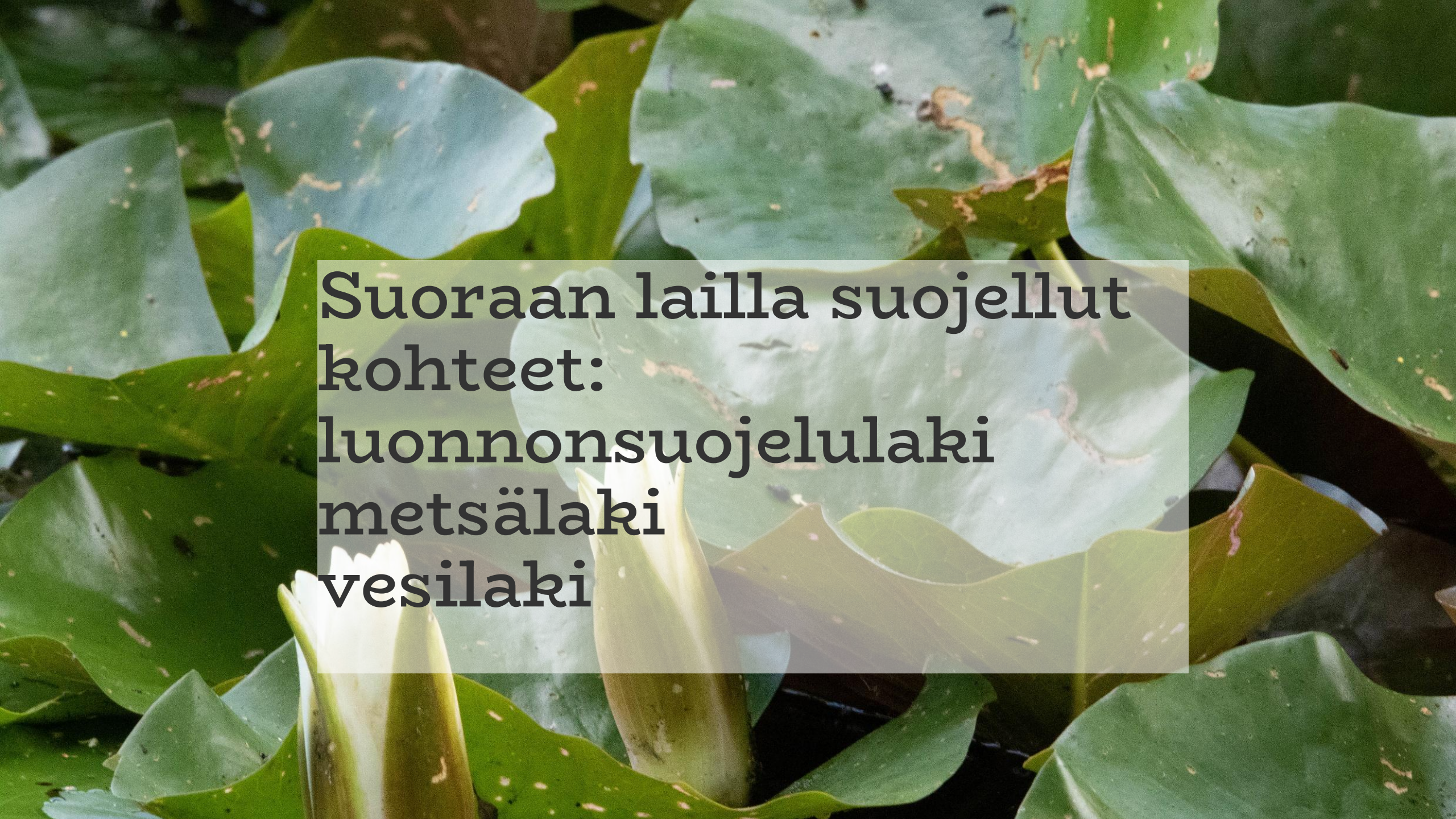
- Kaikki Tuusulan Natura-alueet on toteutettu eli suojeltu luonnonsuojelulain nojalla

Tärkeää on arvokkaiden luontokohteiden koko, muoto, kytkeytyneisyys

TUUSULA
Elämisen taidetta.

Suoraan lailla suojellut kohteet:

luonnonsuojelulaki

metsälaki

vesilaki

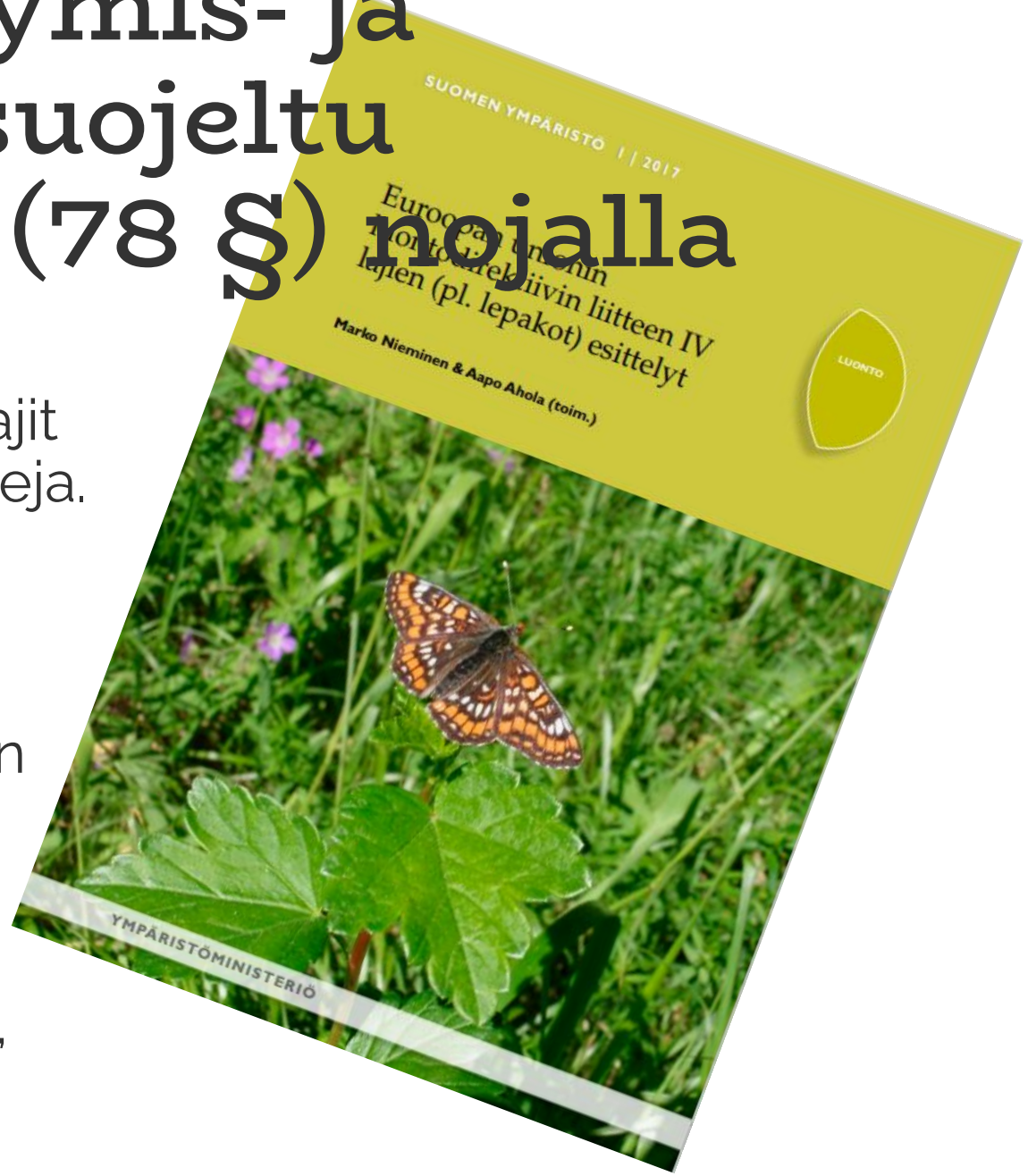
Luonnonsuojelulain (64 §) suojelemat luontotyypit

Lupa- ja valvontavirasto voi päättää suojella seuraavien luontotyyppien (suojeltu luontotyyppi) luonnontilaisen tai luonnontilaiseen verrattavan esiintymän, joka on suojellun luontotyypin säilymiselle tärkeä:

1)hiekkarannat;
2)jalopuumetsiköt;
3)pähkinäpensaikot;
4)tervaleppämetsät;
5)merenrantaniityt;
6)lehdesniityt;
7)kedot;
8)rannikon metsäiset dyynit;
9)sisämaan tulvametsät;
10)harjumetsien valorinteet;
11)meriajokaspohjat;
12)suojaisat näkinpartaispohjat;
13)kalkkikalliot.

Lajit, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikat on suojeltu luonnonsuojelulain (78 §) nojalla

- Luontodirektiivin liitteessä IV a mainitut eläinlajit ja liitteessä IV b mainitut kasvilajit ovat tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja. Suomessa esiintyvistä tiukkaa suojelua edellyttävistä eliölajeista säädetään valtioneuvoston asetuksella.
- Tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää.
- Esimerkkejä: kaikki Suomen lepakkolajit, liito-orava

Erityisesti suojeltavat lajit

Luonnonsuojelulain 77 §:n nojalla erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Kielto on voimassa sen jälkeen kun, Lupa- ja valvontavirasto on tehnyt ja antanut tiedoksi päätöksen alueen rajoista. Erityisesti suojeltavat lajit ovat sellaisia uhanalaisia lajeja, joiden häviämisuhka on ilmeinen. Lajit ilmenevät **luonnonsuojeluasetuksen liitteestä 6**.

Esim. lahokaviosammal oli kesäkuuhun 2021 asti tällainen, mutta poistettiin sitten erityisesti suojeltavien lajien listalta, koska kartoitusten tuloksena lajin esiintymisen huomattiin luultua olevan runsaampaa.

Metsälain (10 §) suojelemat erityisen tärkeät elinympäristöt ovat:

- lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä enintään 0,5 hehtaarin suuruisten lampien välittömät lähiympäristöt, joiden ominaispiirteitä ovat veden läheisyydestä ja puu- ja pensaskerroksesta johtuvat erityiset kasvuolosuhteet ja pienilmasto;
- pienialaiset tai metsätaloudellisesti vähämerkitykselliset:
  - lehto- ja ruohokorvet, joiden ominaispiirteitä ovat rehevä ja vaatelias kasvillisuus, erirakenteinen puusto ja pensaskasvillisuus;
  - yhtenäiset metsäkorte- ja muurainkorvet, joiden ominaispiirteitä ovat erirakenteinen puusto ja yhtenäisen metsäkorte- tai muurainkasvillisuuden vallitsevuus;
  - letot, joiden ominaispiirteitä ovat maaperän runsasravinteisuus, puuston vähäinen määrä ja vaatelias kasvillisuus;
  - vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot;
  - luhdat, joiden ominaispiirteenä on erirakenteinen lehtipuusto tai pensaskasvillisuus sekä pintavesien pysyvä vaikutus;
  - rehevät lehtolaikut, joiden ominaispiirteitä ovat lehtomulta, vaatelias kasvillisuus sekä luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen puusto ja pensaskasvillisuus;
  - kangasmetsäsaarekkeet, jotka sijaitsevat ojittamattomilla soilla tai soilla, joissa luontainen vesitalous on pääosin säilynyt muuttumattomana;
  - kallioperässä olevat tai kivennäismaahan uurtuneet, jyrkkärinteiset, pääosiltaan vähintään kymmenen metriä syvät rotkot ja kurut, joiden ominaispiirteenä on luonteenomainen muusta ympäristöstä poikkeava kasvillisuus;
  - pääosiltaan vähintään kymmenen metriä korkeat jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät;
  - karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot ja louhikot, joiden ominaispiirre on harvahko puusto.
- enintään 2 hehtaaria kooltaan

VESILAIN SUOJELEMAT KOHTEET

Vesilain 2 luvun 11 §:n mukaan ”luonnontilaisen enintään kymmenen hehtaarin suuruisen **fladan**, **kluuvijärven** tai **lähteen** taikka muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevan **noron** tai enintään yhden hehtaarin suuruisen **lammen** tai **järven** luonnontilan vaarantaminen on kielletty”.

Flada = on matala vesialue, sisävuono tai lahti, joka maan kohoamisen ja suiston umpeen kasvamisen johdosta on menettämässä yhteytensä mereen

Kluuvijärvi = maankohoamisen vuoksi merestä erityksseen joutunut lahti, joka saa vettä vain sateesta tai meriveden noustessa korkealle.

PURO

Vesilaki 3 luku 2 § Vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus

- ”Vesitaloushankkeella on oltava Lupa- ja valvontaviraston lupa, jos se voi muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos vaarantaa puron uoman luonnontilan säilymisen.”

TUUSULA

Elämisen taidetta.